

آزمون جامع دوره دکتری آینده‌پژوهی دانشگاه تهران

(ویژه پردیس‌های بین‌المللی)

مقدمه و معرفی

آزمون جامع دوره دکتری آینده‌پژوهی دانشگاه تهران، مرحله مهمی از دوره دکتری برای ارزیابی مهارت‌ها، توانمندی‌ها و اشراف نظری و تحلیلی دانشجویان، پس از گذراندن دروس عملی و نظری است. این آزمون به دو صورت شفاهی و کتبی به تشخیص گروه برگزار می‌شود. بر اساس آیین‌نامه دوره دکتری، دانشجویان دوره دکتری پس از گذراندن ۱۸ واحد از دروس اصلی و اختیاری و به شرط داشتن سایر شرایط، مجاز به شرکت در آزمون جامع این دوره هستند. سرفصل‌ها، منابع و دروس آزمون از بین تمامی دروس اصلی و اختیاری تعریف شده در برنامه درسی دوره به تشخیص گروه انتخاب و دانشجویان مورد ارزیابی قرار می‌گیرند.

هدف از معرفی سرفصل در آزمون جامع، مشخص کردن محورهای اصلی آزمون بوده و گروه الزامی به معرفی کتاب یا منبع خاصی ندارد و دانشجویان موظف هستند متناسب با سرفصل‌های اصلی، با مطالعه کتب، مقالات و مستندات علمی، آمادگی لازم برای آزمون را بدست آورند. مسئولیت تهیه و طراحی سوالات آزمون بر عهده گروه آموزشی مربوطه خواهد بود. همچنین گروه موظف است نتایج ارزیابی و آزمون را حداکثر ۳ ماه پس از برگزاری آزمون از طریق آموزش دانشکده یا پردیس مربوطه اعلام نماید. کسب حداقل نمره ۱۴ از ۲۰ در هر سرفصل برای قبولی در آن سرفصل الزامی است.

با توجه به نوپا بودن دانش آینده‌پژوهی در ایران و جهان، منابع و کتب‌های این حوزه محدود و بسیاری از منابع به زبانی غیر از زبان فارسی تالیف شده است، با وجود، تصنیف‌ها، تالیف‌ها و ترجمه‌های ارزشمندی که توسط محققان و پژوهشگران ایرانی به زبان فارسی در حوزه آینده‌پژوهی منتشر شده است اما با توجه به گستردگی مباحث و رویکردهای نوظهور، ضرورت دارد دانشجویان مقالات به روز، کتاب‌های تازه تالیف و مستندات علمی منتشر شده در سطح جهانی را جستجو، پایش و مطالعه کنند.

آزمون جامع دوره دکتری آینده‌پژوهی دارای سه سرفصل اصلی شامل:

❖ معرفت شناسی آینده پژوهی

❖ روش‌های آینده پژوهی

❖ آینده‌نگاری استراتژیک

می‌باشد که با هدف سنجش و ارزیابی مهارت نظری و مهارت علمی دانشجویان، انتخاب شده‌اند. در هر یک از این سرفصل‌ها، در حال حاضر، کتاب‌ها، مقالات، گزارش‌ها و منابع ارزشمندی به زبان فارسی و غیرفارسی تدوین شده است که در زیر تعدادی از این منابع معرفی می‌شود.

سرفصل اول

برخی از منابع برگزیده معرفت‌شناسی آینده پژوهی

- a) Bell, W. (۱۹۹۷/۲۰۰۳). Foundations of Futures Studies I: History, Purposes, Knowledge. New Brunswick, NJ: Transaction Publishers.
- b) Bell, W. (۱۹۹۷/۲۰۰۴). Foundations of Futures Studies II: Values, Objectivity and the Good Society. New Brunswick, NJ: Transaction Publishers.
- c) Gidley, J.M. (۲۰۱۷) The Future: A Very Short Introduction, Oxford University Press.
- d) Gidley, J.M. (۲۰۱۳) Global Knowledge Futures: Articulating the Emergence of a new Meta-level Field Integral Review: A Transdisciplinary and Transcultural Journal for New Thought, Research and Praxis. ۹(۲) pp. ۱۴۵-۱۷۲.
- e) Pour ezzat, Ali asghar, Abdolazim Mollae , and Morteza Firouzabadi . "Building thr future Undertaking proactive strategy for national outlook." Futures ۴۰, no. ۱۰ (۲۰۰۸): ۸۸۷-۸۹۲.
- f) Sardar, Z. (۲۰۱۰). The namesake: Futures; futures studies; futurology; futuristic; foresight – What's in a name? Futures, ۴۲(۳), ۱۷۷-۱۸۴.
<https://doi.org/10.1016/j.futures.2009.11.001>.
- g) Lombardo, T. (۲۰۱۸). Science fiction – The evolutionary mythology of the future: (Volumes ۱-۴). London: Changemakers Books/Authorhouse.
- h) Miller, R. (۲۰۱۸). Transforming the future: anticipation in the ۲۱st century. London: Routledge.
- i) Minkinen, M. (۲۰۲۰). Theories in Futures Studies: Examining the Theory Base of the Futures Field in Light of Survey Results. World Futures Review, ۱۲(۱), ۱۲-۲۵.
<https://doi.org/10.1177/1946756719887717>
- j) Hideg, É. (۲۰۱۵) Paradigms in the futures field. Corvinus University of Budapest.
- k) Inayatullah, S. (۱۹۹۰) Deconstructing and reconstructing the future: Predictive, cultural and critical epistemologies. Futures, ۲۲(۲), ۱۱۵-۱۴۱.
- l) Masini, E. (۱۹۹۳). Why Future Studies? London: Grey Seal.
- m) Slaughter, R. (۱۹۹۹) Professional standards in futures work, Futures, ۳۱.

- n) Slaughter, R. (۲۰۰۳) *Integral Futures – a New Model for Futures Enquiry and Practice*. Melbourne: Australian Foresight Institute.
- o) Slaughter, R. (۲۰۰۸) What difference does integral make? *Futures*, ۴۰, ۱۲۰-۱۳۷.
- p) Inayatullah, Sohail. ۲۰۰۲b. “Reductionism or Layered Complexity: The Futures of Futures Studies.” *Futures* ۳۴ (۳-۴): ۲۹۰-۳۰۲.
- q) Inayatullah, Sohail. ۲۰۰۸. “Six Pillars: Futures Thinking For Transforming.” *Foresight* ۱۰ (۱): ۴-۲۸.
- r) Sardar, Ziauddin (ed.). ۱۹۹۹. *Rescuing All of Our Futures: The Futures of Futures Studies*. London: Adamantine Press.
- s) Ali Chaparak, ۲۰۲۳. *Toward a new stage for the epistemology of futures studies: Exploring social epistemology, futures*.
- t) Paul Dragos Aligica, ۲۰۰۳, Prediction, explanation and the epistemology of future studies, *Futures* Volume ۳۰, Issue ۱۰, December ۲۰۰۳, Pages ۱۰۲۷-۱۰۴۰.
- u) Gidley, Jennifer M., 'Futures Studies: An Evolving Radical Epistemology', in Sandra Kemp, and Jenny Andersson (eds), *Futures* (۲۰۲۱); online edn, Oxford Academic, ۱۰ Feb. ۲۰۲۱), <https://doi.org/1۰.۱۰۹۳/oxfordhb/۹۷۸.۱۹۸۸.۶۸۲.۰.۱۳.۸>, accessed ۱۰ Apr. ۲۰۲۴.

سرفصل دوم

برخی از منابع برگزیده روش‌شناسی آینده‌پژوهی

- a) Glenn, J. C. (۲۰۰۹). Futures research methodology: version ۳,۰. T. J. Gordon (Ed.). Washington, DC: Millennium Project.
- b) Popper, R. (۲۰۰۸). How are foresight methods selected?. *foresight*, 10(۶), ۶۲-۸۹.
- c) Slaughter, R. A. (۱۹۹۶). The knowledge base of futures studies as an evolving process. *Futures*, 28(۹), ۷۹۹-۸۱۲.
- d) Schuck, S., Aubusson, P., Burden, K., Brindley, S., Schuck, S., Aubusson, P., ... & Brindley, S. (۲۰۱۸). Futures Methodology: Approaches, Methods, Tools and Techniques. *Uncertainty in Teacher Education Futures: Scenarios, Politics and STEM*, ۷۷-۹۷.
- e) Schlange, L. E. (۱۹۹۵). Linking futures research methodologies: an application of systems thinking and metagame analysis to nuclear energy policy issues. *futures*, ۲۷(۸), ۸۲۳-۸۳۸.
- f) Voros, Joseph. ۲۰۰۳. "A Generic Foresight Process Framework." *Foresight* ۵ (۳): ۱۰-۲۱.
- g) Schwartz, Peter. ۱۹۹۵. "Scenarios: the Future of the Future." *Wired* (October).
- h) Schwartz, Peter. ۱۹۹۶. *The Art of the Long View*. New.
- i) Giaoutzi, M., & Sapiro, B. (Eds.). (۲۰۱۲). *Recent developments in foresight methodologies*.
- j) Van der Duin, P. (۲۰۱۶). *Foresight in organizations: Methods and tools*. Routledge.
- k) Saritas, O. (۲۰۱۳). Systemic foresight methodology. *Science, technology and innovation policy for the future: Potentials and limits of foresight studies*, ۸۳-۱۱۷.
- l) Inayatullah, S. (۲۰۱۳). *Futures studies: theories and methods*. *There's a future: Visions for a better world*, ۳۰.
- m) Schwarz, B. (۲۰۱۹). *Methods in futures studies: Problems and applications*. Routledge.
- n) Andersson, G. (۱۹۷۳). *Methods in futures studies: A view from the theory of science*. *Technological Forecasting and Social Change*, ۵(۳), ۳۰۵-۳۱۹.

سرفصل سوم

برخی از منابع برگزیده آینده‌نگاری استراتژیک

- a) Hines, A., & P. J. Bishop. (۲۰۱۵). Thinking about the future: Guidelines for strategic foresight. *Hinesight*, ۲۰۱۵ - Business & Economics - ۴۴۸ pages. ۰۹۹۶۷۷۳۴۰۱, ۹۷۸۰۹۹۶۷۷۳۴۰۹.
- b) Slaughter, R. A. (۱۹۹۷). Developing and applying strategic foresight. *ABN Report*, ۵(۱۰), ۱۳-۲۷.
- c) van Duijne, F., & Bishop, P. (۲۰۱۸). Introduction to strategic foresight. *Future*, ۱, ۶۷.
- d) Inayatullah, Sohail. ۲۰۰۲a. Questioning the Future: Futures Studies, Action Learning and Organizational Transformation. Tamsui: Tamkang University.
- e) Polak, Fred. ۱۹۷۳. *The Image of the Future*. Translated and abridged by Elise Boulding. Amsterdam: Elsevier Publishing Company.
- f) Rohrbeck, R., & Kum, M. E. (۲۰۱۸). Corporate foresight and its impact on firm performance: A longitudinal analysis. *Technological Forecasting and Social Change*, ۱۲۹, ۱۰۵-۱۱۶.
- g) Fahey, L., & Randall, R. M. (Eds.). (۱۹۹۷). *Learning from the future: Competitive foresight scenarios*. John Wiley & Sons. <https://doi.org/۱۰.۱۰۱۶/j.techfore.۲۰۱۷.۱۲.۰۱۳>.
- h) Iden, J., Methlie, L. B., & Christensen, G. E. (۲۰۱۷). The nature of strategic foresight research: A systematic literature review. *Technological Forecasting and Social Change*, ۱۱۶, ۸۷-۹۷.
- i) Godet, Michel, Philippe Durance, and Adam Gerber. "Strategic foresight la prospective." *Cahiers du LIPSOR* ۱۴۳ (۲۰۰۸).
- j) Cook, C. N., Inayatullah, S., Burgman, M. A., Sutherland, W. J., & Wintle, B. A. (۲۰۱۴). Strategic foresight: how planning for the unpredictable can improve environmental decision-making. *Trends in ecology & evolution*, 29(۹), ۵۳۱-۵۴۱.
- k) Wayland, R. (۲۰۱۵). Strategic foresight in a changing world. *Foresight*, 17(۵), ۴۴۴-۴۵۹.

- l) Van der Laan, L. (۲۰۰۸). The imperative of strategic foresight to strategic thinking. *Journal of Futures Studies*, 13(۱), ۲۱-۴۲.
- m) van der Laan, L. W. (۲۰۱۰). *Foresight competence and the strategic thinking of strategy-level leaders* (Doctoral dissertation, University of Southern Queensland).